

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Ikonologija ir vaizdo teorijos	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): Doc. dr. Vaiva Daraškevičiūtė	VU Filosofijos fakultetas, Filosofijos institutas
Kitas / a (-i):	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji pakopa	Pasirenkamasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
kontaktinė (auditorinė)	Pavasario semestras	Lietuvių kalba

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	135	48	87

Dalyko (modulio) tikslas		
Šiuo dalyku siekiama: - ugdyti supratimą apie vizualumo problematikos genezę filosofiniu požiūriu; - supažindinti su teorinėmis prielaidomis atvedusiomis prie „vaizdinio posūkio“ situacijos; - ugdyti gebėjimus kritiškai suvokti ir vertinti atvaizdo statuso pokyčius filosofinėse paradigmose; - ugdyti vizualumą interpretuojančių teorinių sistemų ir metodų supratimą bei gebėjimą juos taikyti konkrečių socialinių, politinių, psichologinių ir kūrybinių praktikų analizei; Išklause šį kursą, studentas gebės analitiškai vertinti vizualinės kultūros fenomenus, orientuotis atvaizdo sampratų ir jas interpretuojančių teorijų įvairovėje, iš filosofinių paradigmų perspektyvos interpretuoti kompleksiskus vizualinės prigimties reiškinius.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Dalyką išklause studentai – įgis žinių apie vizualumo problematikos ištakas ir jas įtakojančias filosofines teorijas, įgis supratimą apie filosofijos ir vaizdo problemos santykį šiandienos Vakarų tradicijoje; - supras „vaizdinio posūkio“ vaidmenį šiuolaikinėje kultūroje bei įgis teorinės vizualumo refleksijos gebą;	savarankiškas darbas, svarbiausių autorių tekstų skaitymas, susipažinimas su klasikinėmis ir šiandienos filosofinėmis paradigmomis ir jų sąveika su medijavimo procesais	Pranešimas seminarų metu, rašto darbas analizuojantis šiuolaikinę atvaizdo statuso problematiką, egzaminas raštu
- suvoks vaizdinio santykio su tikrove specifiką ir šio santykio kompleksiskumą;	problematis dėstymas, savarankiškas darbas, svarbiausių autorių tekstų skaitymas, aktyvaus mokymosi	Pranešimas seminarų metu, rašto darbas analizuojantis šiuolaikinę atvaizdo statuso problematiką, egzaminas raštu

- išmoks spręsti apie atvaizdo funkciją idealybės, ideologijos, institucijų, politikos, teorinės raiškos procesuose;	metodai: grupės diskusija, minčių lietus, tekstų analizė ir vertinimas	
bus pasirengęs savarankiškai semtis žinių apie teorijos ir vizualumo santykį, gilinti supratimą apie atvaizdo funkciją šiuolaikiniame pasaulyje: gebės rinkti, analizuoti ir aktualizuoti informaciją, daryti išvadas apie šiuolaikinės vizualinės kultūros pokyčius.	probleminis dėstymas, savarankiškas darbas, svarbiausių autorių tekstų skaitymas, aktyvaus mokymosi metodai: grupės diskusija, minčių lietus, tekstų analizė ir vertinimas	Pranešimas seminarų metu, rašto darbas analizuojantis šiuolaikinę atvaizdo statuso problematiką, egzaminas raštu

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Probleminio lauko apsibrėžimas Ikonologija ir vaizdo interpretacijos ištakos klasikinėje tradicijoje. Sąveika su filosofinėmis paradigmomis.	2						2		Bendrais bruožais aptariama ikonologijos problematika. Aiškinamos pagrindinės sąvokos, aptariama darbo programa ir atsiskaitymo metodai.
2. Vaizdinio posūkio teorinės prielaidos: istorinė ikonologijos problematikos apžvalga. Ikonografinė ir ikonologinė perspektyva: Cesare Ripa, Erwin Panofsky: atvaizdų skaitymas ar mąstymas vaizdais? Ikoniskumas vs diskursyvumas. Referencijos ir alegoriškumo problematika.	2		2				4	4	Studentai turi aktyviai kelti klausimus ir analizuoti dėstytojos pateiktą medžiagą. Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Panofsky, E. 2002. „Ikonografija ir ikonologija: renesanso dailės studijų įvadas“. In Prasmė vizualiniuose menuose. Vilnius: Baltos lankos. P. 37-64. Pranešimas seminarų metu.
3. Ikonologijos teorinės prielaidos: atvaizdo galios problema. Okuliarcentrizmo paradoksas (M. Jay), atvaizdo atsako teorija (D. Friedrich). Ikonoklazmo problema: logos vs pathos (J. Elkins).	2		2				4	2	Studentai turi aktyviai kelti klausimus ir analizuoti dėstytojos pateiktą medžiagą. Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Elkins, James, „Verkti žvelgiant į melsvus lapus“, In: Naujasis

									Židinys-Aidai, 2010, Nr. 7–8. Pranešimas seminarų metu
4. Vaizdinis posūkis. Tekstinis posūkis vs. vaizdinis posūkis: diagnozė ar paradigmos kaita? W.J.T. Mitchell (<i>pictorial turn</i>) ir Gottfried Boehm (<i>Ikonische Wende</i>) Anglo-amerikietiškieji „visual studies“ bei vokiškieji Bildwissenschaften“: specifiška ir apžvalga.	2		2				4	4	Studentai turi aktyviai kelti klausimus ir analizuoti dėstytojos pateiktą medžiagą. Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Boehm, G. ir Mitchell, W. J. T. 2009 „Pictorial Versus Iconic Turn: Two Letters“. Culture, Theory and Critique. 50:2–3, p. 103–121. Pranešimas seminarų metu
5. Atvaizdų vitališkumo samprata ir kritinės atvaizdo teorijos prielaidos: W. J. T. Mitchell. Meta-atvaizdai, bio-atvaizdai, atvaizdų analizė pasitelkiant animistines kategorijas.	2		4				6	6	Studentai turi aktyviai kelti klausimus ir analizuoti dėstytojos pateiktą medžiagą. Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Mitchell, W. J. T. 2005. „The Surplus Value of Images“. In What Do Pictures Want? The University of Chicago Press. P. 76-110. Pranešimas seminarų metu
6. Konstrukcinė atvaizdo samprata ir galios mechanizmai: N. Mirzoeff. Vizualumo ir anti-vizualumo kompleksai, vizualumas tarp performatyvumo ir galios aparato steigimo.	2		4				6	6	Studentai turi aktyviai kelti klausimus ir analizuoti dėstytojos pateiktą medžiagą. Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Mirzoeff, N. 2011. The Right to Look: A Counterhistory of Visuality. Duke University Press Books. P. 1-30. Pranešimas seminarų metu
7. Atvaizdų veikimo teorija: H. Bredekamp. Atvaizdų ontologinio statuso apibrėžimas per formas, gyvybės ir apsikeitimo principus. <i>Pathosformel</i> samprata (A. Warburg). <i>Schemas</i> kategorija, atvaizdų veikimas ir simuliacijos paradoksas.	2						2	2	Studentai turi aktyviai kelti klausimus ir analizuoti dėstytojos pateiktą medžiagą.
8. Reprodukavimas ir auros problema: <i>vera icon</i> ir atvaizdo autentiškumo kontroversijos (D. Joselit). Fotografijos kaip <i>vera icon</i> samprata (Bredekamp, G. Didi-Huberman) contra W. Benjamino auros prarasties tezei.	2		2				4	4	Studentai turi aktyviai kelti klausimus ir analizuoti dėstytojos pateiktą medžiagą. Teorinio teksto

								skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Bredekamp, Horst. 2009. „The Simulated Benjamin: Medieval Remarks on its Actuality“. Translated by Iain Boyd Whyte. Art in Translation 1(2): 285-301. Abingdon, Oxfordshire: Taylor and Francis. Pranešimas seminarų metu
9. Atvaizdai ir nejauka. Veidrodžio metaforos reikšmė: S. Freud, J. Lacan, M. Mori. Mediacija ir antrininko problema: T. Hoffman, K. Ishiguro. Biokibernetinio reproduktivinio teorija: W. J. T. Mitchell.	2		2				4	6 Studentai turi aktyviai kelti klausimus ir analizuoti dėstytojos pateiktą medžiagą. Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Freud, Sigmund. 2011. „Nejauka“ vert. Antanas Gailius, in Aušra Jurgutienė (Sud.) XX amžiaus literatūros teorijos. Chrestomatija aukštųjų mokyklų studentams. I d, p. 347-372. Pranešimas seminarų metu
10. Techninio atvaizdo samprata: V. Flusser. Techninė mediacija ir vaizdinio statuso transformacijos.	2		2				4	4 Studentai turi aktyviai kelti klausimus ir analizuoti dėstytojos pateiktą medžiagą. Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Flusser, V. 2011. Into the Universe of Technical Images. University of Minnesota Press. P. 1-39. Pranešimas seminarų metu
11. Atvaizdai ir nereprezentuojamumo problema. Atvaizdas kaip šokas ir kaip kliše (S. Sontag). Aušvico nereprezentuojamumas (C. Lanzman). Didingumo samprata ir ikonologijos teorijos (G. Didi-Huberman, F. Lyotard). Intermedialinė vaizduotė (P. Montani). Reprerentavimas ir etinė vaizduotė (K. Sabolius).	2		2				4	6 Studentai turi aktyviai kelti klausimus ir analizuoti dėstytojos pateiktą medžiagą. Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Sabolius, K. „Reprerentacijos problema ir etinė vaizduotė. „Sauliaus sūnaus“ atvejis“. In

									Religija ir kultūra, Nr. 16-17. P. 144-161. Pranešimas seminarų metu
12. Atvaizdų mikro-ontologija: E. Coccia. Atvaizdo topologijos ir ontologijos apibrėžtys. Dvigubos distinkcijos problema (J.-L. Nancy). Atvaizdai ir jutimiškumas: fenomenotechnika vs fenomenologija (Coccia).	2						2	2	Studentai turi aktyviai kelti klausimus ir analizuoti dėstytojos pateiktą medžiagą.
13. Atvaizdų simptomatologijos teorija: E. Alloa. Atvaizdų fenomenologija ir jų simptomai. Atvaizdas tarp alegorijos ir tauteorijos.			2				2	4	Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Alloa, E. 2021. Looking Through Images: A Phenomenology of Visual Media. Columbia University Press. P. 347-363. Pranešimas seminarų metu
14. Ruošimasis pranešimui								8	Semestro metu visi studentai turi padaryti mažiausiai vieną seminarą nagrinėjamo teksto dalies pristatymą.
15. Rašto darbo rašymas								9	Semestro metu visi studentai turi atsiųsti esė, kurioje remiantis nagrinėta teorine medžiaga būtų atlikta konkretaus vizualaus pavyzdžio analizė.
16. Savarankiškos literatūros studijos ruošimasis egzaminui								20	
Iš viso	24		24				48	87	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Egzaminas arba rašto darbas	40 %		Studentai renka egzaminą arba rašto darbą. Egzaminas: Gerai orientuojasi problematikoje; gerai susipažinęs su šaltiniais, aiškiai supranta pagrindines sąvokas, tezes ir argumentaciją; dėsto sklandžiai, nuosekliai – nuo 3 iki 4 balų. Atpažįsta bendriausias problemas, supranta bendriausias tezes ir argumentaciją, dėsto gana nuosekliai – nuo 1 iki 2 balų. Rašto darbas: bus vertinamas tematikos supratimas, tinkamas autorių pasirinkimas problemai eksplikuoti, teorinių prielaidų atskleidimas, kūrybiškumas nagrinėjant šiuolaikinio pasaulio fenomenus antropoceno aspektu.
Aktyvus darbas seminaruose	30 %		Kaupiamas balas. Balo surinkimo būdas priklausys nuo kursą pasirinkusių studentų skaičiaus. Bus vertinama: išmanymo ir kompetencijos demonstravimas, kūrybiškumas nagrinėjant, aiškinantis ir sprendžiant problemas.
Pranešimas seminare	30 %		Paskirtos/pasirinktos teksto dalies pristatymas. Atpažįsta pagrindines sąvokas ir tezes – 1 balas.

			Atpažįsta pagrindines sąvokas ir tezes, pristato teksto argumentacijos plėtotę – 2 balai. Pristato pagrindines problemas, pagrindines tezes ir argumentaciją, dėsto nuosekliai, dalykiškai, formuluoja esminius klausimus – 3 balai.
--	--	--	--

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Alloa, A.	2021	<i>Looking Throw Image: A Phenomenology of Visual Media</i>		Columbia University Press
Boehm Mitchell	2009	„Pictorial Versus Iconic Turn: Two Letters“	Culture, Theory and Critique. 50:2–3	
Bredekamp, H.	2009	„The Simulated Benjamin: Medieval Remarks on its Actuality“	Art in Translation 1(2)	Taylor and Francis Publishers
Elkins, J.	2010	„Verkti žvelgiant į melsvus lapus“	Naujasis židinys-Aidai, Nr. 7-8.	Vilnius: Aidai
Flusser, V.	2011	<i>Into the Universe of Technical Images</i>		University of Minnesota press
Freud, S.	2011	„Nejauka“	In: XX amžiaus literatūros teorijos. Chrestomatija aukštųjų mokyklų studentams, I t.	
Mirzoeff, N.	2011	<i>The Right to Look: A Counterhistory of Visuality</i>		Duke University Press
Mitchell, W. T.	2005	<i>What Do Pictures Want? The Lives and Loves of Images</i>		Chicago: University of Chicago Press
Panofsky, E.	2002	<i>Prasmė vizualiniuose menuose</i>		Vilnius: Baltos lankos
Sabolius, K.	2019	„Reprezentacijos problema ir etinė vaizduotė. „Sauliaus sūnaus“ atvejis“	Religija ir kultūra, Nr. 16-17.	Vilnius: VU leidykla
Papildoma literatūra				
Belting, H.	2011	<i>An Anthropology of Images: Picture, Medium, Body</i>		Princeton University Press
Benjamin, W.	2005	„Meno kūrinys techninio jo reprodukuojamumo epochoje“, in <i>Nušvitimai</i>		Vilnius: Vaga
Bredekamp, H.	2018	<i>Image Acts. A Systematic Approach to Visual Agenc</i>		Berlin, Boston: De Gruyter
Coccia, E.	2016	<i>Sensible Life: A Micro-ontology of the Image</i>		Fordham University Press
Daraškevičiūtė, V.	2022	<i>Atvaizdo paradoksai: vaizdinis ar postsekuliarus posūkis?</i>	Religija ir kultūra, Nr. 24-25	Vilnius: VU leidykla
Freedberg, D.	1989	<i>The Power of Images. Studies in the History and Theory of Response</i>		University of Chicago Press
Heidegger, M.	1992	„Pasaulevaizdžio metas“, <i>Rinktiniai raštai</i>		Vilnius: Mintis
Mirzoeff, N.	2016	<i>How to See the World</i>		Basic Books